

БОГОВЕТЕ НА БЪЛГАРИТЕ

Автор: д-р Иван Митев

Шегор Расате

Както всички нормални народи по света, българите са почитали своите богове, вдъхновявали са се от техните митове, и са изпълнявали посветените на тях обряди. Години наред платените "историци" се мъчеха да ни вътълпят, че нашите прадеди – т.нар. "прабългари", уж са се претопили в някакво "славянско море" и така са изчезнали като народ, а от "прабългарските" вярвания и митове уж нищо не е останало. Наистина войнстващото християнство е унищожило много от езическото наследство на европейските народи. Но както преданията на келтската и германската митология са съхранени на отдалечените европейски острови Ирландия и Исландия, така и българската митология е съхранена в земите на Волжка България, където е била утвърдена една твърде толерантна форма на исляма. Във вид на песни по тези земи е съхранена историята и митологията на българите и хуните. Тези песни са записани през XV-ти век от книжовника Микаел Бащу от гр. Казан, чиито сборник беше публикуван през 1997 г. под името "Сказание за дъщерята на Хана". В песните от Сказанието се възпяват боговете на хуните, но това са всъщност българските богове, тъй-като в качеството си на лингвист Петър Добрев установи, че техните имена са от древнобългарски произход. На свой ред и Светлозар Попов убедително защити достоверността на Сказанието, като уточни, че българи и хуни са сродни народи, или един народ, следователно тук става дума за един общ хунобългарски пантеон.

Като последователи на структуралистката школа на Жорж Дюмезил, ние изследвахме функциите на българските богове и техните успоредици в индоевропейските митологии. Така заключихме, че по своята същност българските богове съответствуват на боговете от другите индоевропейски пантеони. Ние също така забелязахме, че като цяло българският пантеон е много близък до германския пантеон. Сравнявайки митологията от Сказанието с народните вярвания от Дунавска България, ние също доказахме дълбокото основание на тази митология в Българската Народностна Душа. С това изследване ние отхвърлихме съмненията относно достоверността на преданията за българските богове.

Предвид задълбочаващата се духовна криза и ширещите се заблуди по въпроса за вярата на древните българи, време е най-после да припознаем боговете на своите велики прадеди, и така да възстановим свешената си връзка с тях във времето!

Българският пантеон

За структурата на българския пантеон научаваме от мита за раждането на боговете, поместен в началото на Сказанието:

*В далечни времена,
когато на Земята още нямаше хора,
Създаде Всевишният Тангра алпи-диви.*

*Първо създаде старшите алпи:
Слънцето, Луната и някои други.
От старшите алпи се родиха средните алпи...*

глава I, песен 1: 5-7

Оттук се вижда, че в българския пантеон има две категории божества. Към първата се отнася Всевишният Бог Тангра, а към втората – всички останали божества, наречени с общото название *алпи*. Алпи са Слънцето, Луната и другите планети, но алпи са и свръхчовешките божества, съответстващи на известните богове от другите индоевропейски митологии – те са *алпите-диви*.

Повечето от алпите диви са известни под имената на свещените животни, в чиито образ те се превъпръщават. Това са алпите Барс, Баран (Овен), Барадж (Змей) и Сокол. В мита за раждането на боговете още се разказва, че от старшите алпи са се родили *средните алпи*. От по-нататъшните стихове става ясно, че тези така наречени *средни алпи* са всъщност хората от божествен произход, божествената Арийска раса.

Бог Тангра

“Канас Ювиги Омуртаг е от Бога владетел... и направи жертвоприношение на Бога Тангра.”

каменен надпис от Мадара, IX в.

Тангра е древнобългарското име на Върховния Господ. Историята на волжките българи “Джагфар Тарихи” свидетелствува, че нашите прадеди са почитали Върховния Бог под две имена: ТАНГРА и ТАРА. Буквално ТАНГРА означава “гръм” – THUNDER на английски от келтски, DONNER на германски, и ТАНДРА на памирските езици. “Клетва пред Бога” е смисълът на близките понятия TINGOR на уелски, и TOGARM на ирландски. А името ТАРА направо ни отвежда към пантеона на индоевропейските народи – с подобни имена те са наричали Бога-гръмовержец: келтите THARAN или THARANOUK, германите THOR, също и DONNER, а хетите ТАРУ или ТАРХУНТ. Но ТАНГРА произхожда от древния корен ТАН, с разновидности АН, ЕН, ДИН, ИН, който означава “небе” и е широко разпространен сред културите на Стария свят. Така и името на ведическия Бог на гръма и войната ИНДРА също е сродно с ТАНГРА, и повече с ТАНДРА. По всичко личи, че под името Тангра нашите прадеди са почитали Бога-гръмовержец в далечното минало, а по-късно с това име са започнале да назовават Върховния Небесен Бог, известен в пантеона на някои индоевропейски народи под името *Дяус Питар* (Небето-Баща). За разлика от небесните светила и алпите-диви Тангра е представен като космически разум, без образ и подобие. **“Тангра е духът на Вселената. Той няма образ и подобие, защото образът е нещо, а Духът е всичко, а всичкото е само дух.”** (Йордан Вълчев) В този смисъл Тангра съответствува на Брахма в хиндуисткия пантеон.

От дълго време в България и по Света се налага заблудата, че древните българи са тюрки, а Тангра – тюркски бог. Оказва се обаче, че тюрките и монголите са възприели култа към Тангра от нашите прадеди под името ТЕНГРИ ХАН, което са разбирали като “Бог на Синьото Небе”. Това значение е доказателство, че за нашите прадеди Тангра е бил преди всичко Небесният Отец.

Седемте небесни светила

Единствените алпи-небесни светила, посочени в Сказанието, са Слънцето и Месеца. Ние обаче знаем, че освен тях нашите прадеди са почитали и петте планети – Меркурий, Венера, Марс, Юпитер и Сатурн, които заедно с тях съставляват Седемте небесни светила. **“Подвижните светила са седем. Господар им е Юпитер (Йо). Той направлява времето.”** Този надпис от Мурфатлар (Северна Добруджа) свидетелствува за особеното място на Юпитер в българските народни вярвания. В народните предания той се възпява под името *Янкул*, а тази дума има успоредици в келтските езици – JANGU (кимр.), JANCAIL (корн.), означаващи “главен”, “голям”. Янкул се счита за Водач, Пастир на звездите (Янкул овчар), защото по неговата обиколка около Слънцето се отчита 12-годишното летоброене по Българския календар. В народните песни се възпява също и Венера, под името Деница или Янка, като сестра на Янкул. Или под името Янкулица, като жена на Янкул.

За значението на Слънцето и Месеца във вярванията на нашите прадеди свидетелствува хрониката на Теофилакт. В нея е пресъздаден спорът на Кан Омуртаг с християнина Кинамон, негов пленник. Кинамон заявява: **“А тези разни богове, които вие почитате, аз смятам за истински демони. И ако ми изтъквате Слънцето и Месеца и ме карате да се възхищавам от великолепието им, то знайте, че аз им се дивя и ги смятам за творения – слуги, подвластни не само на Бога, но и на нас, хората.”** Омуртаг отговаря: **“Не унижавай боговете ни. Тяхната сила е голяма и доказателство за това е, че ние, които им се кланяме, покорихме цялата ромейска земя.”**

Алпите-диви

Хурса (Хърса). *Богът Ковач, Синът на Слънцето* . Върховният алп-див, най-почитан от българите. Това е видно от имената на много селища по нашите земи: гр. ХЪРСОВО в Делтата на Дунав (на румънски Хършова), две села ХЪРСОВО в Лудогорието и едно до Мелник със същото име. Името на Хурса носи и град КУРСК в Русия, според Сказанието.

Култът към Хурса е съхранен и в Лудогорието. Преданието за него е съхранено сред населението, живеещо около мястото, където се е издигала столицата на траките-гети Даусдава. Алп Хурса и почитан като *Железният Баща (Демир Баба* на турски). Неговият култ е възприет от *алевитите (къзълбаши)* – ислямско течение, възникнало в Иран, чиито последователи у нас са потомци на ислямизирани българи. Вероятно култът към Железния Баща е възникнал на тракийска основа, но траките не са почитали такъв бог според сведенията на Херодот. Железният Баща е Великан на Великаните и Заповедник на водата и огъня. Той е представен като юнак-

конник, въоръжен със сабя, но също така той е обут в железни обуца и носи желязна брадва, съответстващи на името му. Железният Баща се смята за Всеобщ Баща на 72 народа с техните царе. Той е научил хората на много знания и умения – на първо място да добиват и обработват желязото. Като Всеобщ Баща Железният Баща съчетава образите и свещените животни на двамата легендарни царе-праотци на българите – далечният Болг и късният Авитохол. Той може да се превръща както във вълк, така и в сърна. С него са свързани поверията за дванадесет бели вълци и дванадесет бели сърни, явявали се в Лудогорието.

Според Сказанието Алп Хърса е изковал оръжието на средните алпи, но също така той е представен като покровител на хората, във връзка с мита за сътворението на първите хора:

*И Тангра повелил:
да вложи Хърса в хората
своя огнен дъх.*

*Така у хората
се е появила душата.
А тя е безсмъртна
и е главното в човека.*

гл.І, п.1 : 33-34

А в първата песен се разказва как Хурса е дал на хората умения по рударство и ковачество:

*Той бил неуморен ковач
и пребродил цялата Земя
в търсене на руда
за своята ковачница.*

*По неговите пътеки
и сега хората вървят,
и считат Хурса
за свой покровител.*

*Никой не може
да пресече пътя на Хурса,
иначе изчезва силата
на оръжеито му.*

гл.І, п.1 : 9-11

Като Син на Слънцето Хурса съответствува на индо-иранския бог Митра, също и на германския Фрей, един от синовете на Один. Като Бог-Ковач той съответствува на келтската богиня Бригид – Покровителка на ковачите, поетите и лечителите. Също като Железния Баща тя управлява двете стихии – огъня и водата, с помощта на които се изковава и закалява стоманата. А празниците на Бригид, Фрей и Хурса са отнесени към едно и също време на годината – 1-ви февруари, когато се чествува празникът Имболк по келтската традиция. На него съответствува Атанасовден (31-ви януари), тъй-като св.Атанас е приемникът на Хурса в християнската традиция.

В народната митология св.Атанас е представен като юнак на бял кон, победител на зимните студове. Също така св.Атанас е покровител на ковачите.

Да, по Хърсовден (Атанасовден) – Среди зима, Алп Хърса излиза на белия си жребец, за да разчисти пътя на Слънчевата колесница, и да пробуди заспалата земя с огнения си дъх – за нов живот през настъпващата пролет.

Барс (Сива). Бог на справедливостта, съдник между алпите.

*Могъщият Алп Барс,
който в гнева си
може да убие само с поглед,
иначе беше добродушен див.*

гл.І, п.7 : 175

*Имаше Алпът Барс,
който приличаше на барс,
две огромни очи
- всяко с големина на тас.*

*Можеха да лишават от сила,
да местват планини
и да изпепеляват
всичко живо с огън.*

гл. I, п. 8 : 277-278

По своята същност Алп Барс съответствува на хиндуисткия бог Шива – в гнева си той също изпепелява всичко живо с поглед. Шива е бог на Луната, и живее в своята обител Хималая (Обителят на снегавете). Той е бял като снега, в който живее, сребърнобял като луната в косите си. Белотата е символ на неговия аскетизъм. В снежната си обител Шива се отдава на дълбок размисъл и съзерцание, и оттам наставляма *брахманите* и мъдреците-*риши*. Шива съчетава в себе си противоположностите на живота – любов и омраза, живот и смърт, творение и разрушение. По волята на Браhma той сътворява Света, но също така го разрушава с космическия си танц, когато упадъкът в него придобие необратим ход. В това космическо жертвоприношение Шива унищожавя всичко нездраво, за да засили здравето за новия жизнен кръговрат.

От своя страна Шива съответствува и на германския бог Хеймдалур. **“Наричат го Белият Ас, той е велик и свещен. Той живее в дома, наречен Химинбьорг (Планината на небесното спасение), край Биврост. Той е стражът на боговете, и седи на края на небето, за да пази моста от планинските исполини – нужен му е по-малко сън, отколкото на птица. Той вижда и нощем, и денем...”** (Снори Стурлусон, Снора Едда)

Несъмнено под имената Барс, Шива и Хеимдалур е почитан един архетипен арийски бог, пазител на мъдростта и божествения порядък на Света. Шива е почитан и по нашите земи, според една народна песен, записана от Георги С. Раковски:

*Сива, Сива Василица,
къде си се увасилила?
Тамо горе по Бял Дунав,
тамо горе по Бей Пунар.
Щчо имаше, шчо немаше?
Злата чаша иконата,
Божик ми е по небеси,
слава му е по сва земя!*

А самият Раковски възкликва: **“О, ти Сива! Наш старобог! Кога си се изменил и си станал Василица, т.е. празникът на св.Василия? Ти, що се славеше по гори, при студни извори и при Бял Дунав, де се пиеше а-мрита (безсмъртна вода) със златни чаши и съсьди! А сега веке се слави рождество Христово! Христос е наш и негова слава е по сичка земя!”**

Българските народни обичаи, свързани с Васильовден, напълно съответствуват на култа към Сива. Децата сурвакат възрастните със суввачки, а кукерите удрят всеки срещнат с тоягите си – за здраве и прогонване на злите сили. Ударът с дряново дърво е символичен акт на космическото жертвоприношение, с което Сива обновява Света и го подготвя за новия живот през Новата година.

На Сива също съответствува и тракийският бог САБАЗИЙ – неговото име е близко до СИВА. Той е преминал в гръко-римския пантеон като Бог на виното и веселието – Дионисий (Бакхус). От някои антични източници знаем, че кукерските обичаи имат тракийски произход. Това е само един пример, че вярванията на нашите прадеди – древните българи и траки, имат общи арийски корени.

***Сива вече започна космическия си танц, за да изчисти от лицето на земята тази упадъчна англо-американска цивилизация, заедно с цялата Калиюга. За да бъде Новият Златен Век!
Ом намах Шивая!***

Барин. Бог на *войната и победата*. Името му означава “Победоносец”, а това е всъщност прозвището на св.Георги – приемникът на Барин в християнската традиция. Барин също така е предводител на войните, загинали в бой,

които живеят в неговия рай на Небето. В това си качество той е преминал в образа на Архангел Михаил – Предводителят на Небесното воинство. Алп Барин взема страна в битките на Земята, и дава на своите избранници всевъзможни знаци и поличби, за изхода от битките и ключа към победата.

*Когато неговите избранници
не разбирали знаците му,
търпели поражение,
но Барин ги спасявал.*

*В битките участвували
загиналите алпи.
Разделял ги на две войски
- тъмни и светли алпи.*

*Ако победят тъмните алпи,
това предвещавало:
Избранниците на Барин
ги очаква поражение.*

*Ако победят светлите алпи,
това предвещавало:
Избранниците на Барин
ще постигнат доблестна победа.*

гл. I, п. 7 : 188-193

Действително нашите прадеди винаги са търсили поличбите на Барин във военните си дела, и това е направило впечатление на папа Николай: **“Вие разправяте, честе били свикнали, когато отивате в сражение, да съблюдавате дни и часове и да извършвате някакви гадания и заклинания.”** (35-ти отговор на папа Николай)

С тези си качества Барин съответствува на върховния германски бог Один, който преди всичко е Бог на войната.

*Приемал той (Барин)
вид на прекрасин сив вълк,
в памет на Тун Бури
своя загинал брат.*

(гл. I п. 7 : 185)

Както е известно, именно вълкът е свещеното животно на Вотан, а Бури е неговият дядо. Вотан също е предводител на загиналите воители, живеещи на Небето в неговия дворец Валхала. През деня те също се сражават помежду си, а през нощта пируват. В Еддата също така се разказва за две враждуващи групи божества – светли и тъмни алви. Те съответствуват на светлите и тъмните алпи от разказа за Алп Барин.

На Алп Барин са посветени двата воински празника в Българския календар – Гергьовден и Архангеловден. Първият е на 6-ти май и съответствува на келтския празник Белтаин (1-ви май). По това време започва топлото полугодие, и нашите прадеди са тръгвали на бран, призовавайки Алп Барин за закрила и победа. Краят на топлото полугодие се отбелязва на Димитровден (8-ми ноември) и Архангеловден (21-ви ноември) – Архангелова задушница. Те съответствуват на келтския празник Самаин (1-ви ноември). По това време законите на природата се променят и преградата между Земята и Небесното царство се нарушава. Небето се отваря, и Барин слиза между нас със своето воинство. По най-тържествен начин ние почитаме хероите, паднали в защита на Българския Род и Царство, и на Арийската цивилизация.

Кубар. *Бог-гръмовержец, син на Алп Барин.* Той е наследил мълнията на баща си чрез жребий. Отношението *Бог на войната-баща* и *Бог на гръма-син* ни отвежда към германския пантеон – същото положение там заемат Один и Тор. От друга страна ведическият бог Курар носи същото име, но той е Бог на богатствата и мъртвите, и пазител на Севера. В народните вярвания на дунавските българи Алп Кубар съответствува на св. Илия. А неговият празник Илинден (2-ри август) съответствува на келтския празник Лугназад (1-ви август).

Баран (Овен). *Брат на Алп Кубар,* който след неуспешния жребий за бащиния меч-мълния е избягал надалеч.

Джил. Бог на вятъра. Той съответствува на ведическия бог Ваю, чието име е близко до нашия глагол "вея" – Богът, който вее. Джил другарува с Кубар, но понякога двамата богове се карат, и тогава се разразяват бури.

Сокол. Отначало е бил страж на пътя към Севера, към остров Чулман (Туле) в Северния океан, където са живели много алпи. Измамен от коварството на река Дулосу, той е разбил крилата си в нейното ждрело.

*Пожалил Тангра Алп Сокол:
дал му нови крила
и нова служба.*

*Започнал Соколът да пренася
душите на мъртвите
на високото Небе,
в съда на Всевишния.*

гл.I, п.6 : 166-167

У нас това вярване се свързва с Архангел Михаил – освен предводител на Небесното войнство той е наричан от народа още Душевадник. В българската иконописна традиция Архангел Михаил понякога е изобразяван с крила на грифон – митично животно, характерно за културата на индо-иранските народи.

Бог-елен. Неговото българско име не е стигнало до нас, но той съществува в българския пантеон, тъй-като еленът се възпява в много български народни песни. Богът с еленови рога ни е познат от келтската митология – това е Цернун, Богът на горите и плодородието. Неговото име съответствува на думата "сърна", затова на български би трябвало да звучи като Сърнен. Цернун е изпратил вълшебната си сърна, за да отгледа младия Авитохол - царският син, захвърлен в гората. Като пораства, Авитохол става велик Кан и Възродетел на Българското Царство, носейки името на сърната, която го е отгледала (АВИ – "сърна"; ТОХОЛ – "син"). Авитохол се възцарява през първия месец на пролетта, Твирем по Българския календар. По това време на годината в силата си е Бог Цернун.

Барадж. Добър змей, покровител на Свещената Българска Династия Дулю.

*Решил Аудан,
че Всевишният посочил Барадж
като знак за своята милост
към българите.*

*Той помолил Барадж
да се засели в планината Урми в Есегел.
И заповядал да извезат на знаме
образа на Барадж.*

гл.IV, п. 1499 : 1500

Артиш. Богиня на домашното огнище и покровителка на семейството. Нейното име е близко до това на свещения храст арча, с което зороастрийците поддържат свещените си огньове. Такава богиня е заемала важно място в пантеона на скитите – под името Табити, спомената от Херодот. Той я отъждествява с Хестия – гръцката Богиня на домашното огнище. Нашият народ е запазил вярата си в Артиш под прозвището на Мария Магдалена – Огнена Мария, чиито празник е 4-ти август. Според народните предания Огнена Мария държи ключовете за Небето. Една народна песен разказва как Огнена Мария е затворила Небето, и е наказала с 9 години суша жителите на град Легена за това, че младите не са се отнасяли с уважение към родителите си.

Днес в нашето общество нравственото разложение става все по-застрашително, и хората стават все по-враждебни към близките си и към Майката-Земя. Чудно ли е тогава, че ни сполетява т.нар. "трайно засушаване" и други природни бедствия? А колко още предстоят?

Самар. Дъщеря на Алп Барс. Войнствена богиня, обладаваща свръхестествена сила.

Богинята-Майка. Тя неизменно присъствува в пантеона на индоевропейските народи. Изглежда заедно с Тангра тюрките са я взимствували от нашите прадеди, под името УМАЙ, или УМА ХАН. Но УМА е жената на Шива в хиндуисткия пантеон, а там тюркско влияние никога не е имало. С подобно име е наречена Богинята-Майка в

етруския пантеон – УНИ. Очевидно тук става дума за древно и свещено понятие за майка – в германския език бабата се нарича галено, по детски ОМА. А в японската митология Богинята на Слънцето е АМАТЕРАСУ ОМИКАМИ.

По нашите земи траките са почитали Богинята-Майка под името Бендида – Богинята на земята и плодородието.